

6

Şubat 2010

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

AVRUPA PARLAMENTOSU

10 ŞUBAT 2010'DA TÜRKİYE KARARINI
OYLADI

Çağdaş Özenmiş

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

www.ikv.org.tr

AVRUPA PARLAMENTOSU 10 ŞUBAT 2010'DA TÜRKİYE KARARINI OYLADI

Hollandalı Hıristiyan Demokrat Parlamenter Ria Oomen-Ruijten tarafından kaleme alınan ve 27 Ocak tarihinde Avrupa Parlamentosu (AP) Dış İlişkiler Komitesi'nde 60 lehte ve 11 çekimser oyla kabul edilen Türkiye raporu, 10 Şubat'ta Avrupa Parlamentosu Genel Kurulu'nda görüşüldükten sonra yapılan oylamayla kabul edildi. 27 Ocak'ta kabul edilen taslak metinde en çok dikkati çeken nokta olan Kıbrıs'la ilgili paragraf, nihai metinde de aynen kabul edildi. Raporda Kıbrıs'la ilgili, Türkiye'nin bir an evvel Ada'dan askerlerini çekmeye başlaması ve KKTC'ye yerleşen Türk vatandaşları sorununun çözülmesi gerektiği ifadelerine yer verilirken Türkiye'den kapalı Maraş bölgesini Rumlara açması istendi. Türkiye'nin askerlerini çekmesi ve ilgili vatandaşların sorunlarını çözmesiyle müzakereler için uygun bir ortam hazırlanmasına katkıda bulunabileceğinin altı çizildi. 27 Ocak'ta taslak metnin kabulünden önce verilen değişiklik önerileri sonucunda Kıbrıs paragrafının daha ağır bir hale geldiği belirtilmişti. Nihai metnin kabulünde önce, KKTC'ye uygulanan izolasyonların kaldırılmasıyla ilgili bir ibarenin metne dâhil edilebileceği iddiaları gündeme gelmişti fakat 10 Şubat'ta kabul edilen raporda böyle bir ifade yer almadı.

Raportör Ria Oomen-Ruijten tarafından yazılan raporda Türkiye'de somut reformlara ilişkin genel olarak sınırlı seviyede bir gelişme gerçekleştiği belirtildi. AP raporda, 2005 yılında müzakerelerin başlamasının, uzun soluklu ve ucu açık bir sürecin başlangıç noktasını teşkil ettiğini hatırlattı. Buna ek olarak, Parlamento, Ankara Anlaşması'na ek Katma Protokol'ün Türkiye tarafından hala uygulanmamış olmasının, müzakere sürecini ciddi anlamda etkileyebileceği uyarısında bulundu.

Raporda yargının rolü, Kürt kökenli vatandaşların ve Alevilerin hakları, askeriyenin rolü ve Türkiye'nin komşularıyla ilişkileri gibi hassas kabul edilen konularda

Raportör Ria Oomen-Ruijten tarafından kaleme alınan, taslak metni 27 Ocak'ta Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi'nde kabul edilen Türkiye Raporu, Avrupa Parlamentosu Genel Kurulu'nda onaylandı. Raporda en çok dikkati çeken nokta Kıbrıs'la ilgili paragraf oldu. Yargının rolü, Kürt kökenli vatandaşların ve Alevilerin hakları, Türkiye'nin komşularıyla ilişkileri gibi konuların da yer verildiği rapor her ne kadar bağlayıcı nitelik taşımasa da tavsiye niteliğinde olması ve karar alma mekanizmalarını etkileyebilme potansiyeli açısından önem taşıyor.

geniş bir kamusal tartışma ortamının yaratılmış olması ve Türk hükümetinin yapıcı yaklaşımı memnuniyetle karşılanırken, Anayasa Mahkemesi'nin Demokratik Toplum Partisi'nin kapatılması ve askeri mahkemelerin yetkilerini sınırlayan değişikliklerin iptali yönünde aldığı kararların Türkiye'nin reform çabalarında ciddi bir gerilemeye işaret ettiği vurgulandı. Parlamento Türkiye'ye anayasanın değiştirilmesi çağrısında da bulundu.

Taslak metinde yer almamasına rağmen 10 Şubat'taki oylama öncesinde ilgili değişiklik önergesiyle raporda Balyoz Darbe Planı'yla ilgili bir ifade de yer aldı. Raporda, parlamentonun iddia edilen Ergenekon suç şebekesinin ve Balyoz Planının boyutlarından duyduğu endişe dile getirildi ve Ergenekon davasının demokratik kurumların işleyişine ve hukukun üstünlüğüne güveni artırma fırsatı sunduğunun altı çizildi.

Parlamento, komşuluk ilişkileriyle ilgili olarak da, Türkiye'nin Ermenistan'la ilişkilerin normalleşmesi yolundaki çabalarını memnuniyetle karşılanırken iki ülke arasında Ekim ayında imzalanan protokollerin de onaylanması çağrısında bulundu. Özellikle Karadeniz ve Ortadoğu bölgeleri başta olmak üzere Türkiye'nin bölge güvenliğindeki rolünün de altı çizildi. Parlamento kararında ayrıca Nabucco Boru Hattı Anlaşması'nın imzalanması ve Aralık 2009'da Çevre Faslı'nın müzakerelere açılmasının memnuniyetle karşılandığı belirtildi.

Bilindiği gibi Avrupa Parlamentosu'nun bu kararları bağlayıcı nitelik taşıyor. Bununla birlikte kararın iki açıdan önem taşıdığını belirtmemizde fayda var: ilk olarak her ne kadar bağlayıcı olmasa da tavsiye niteliğinde olması ve karar alma mekanizmalarını etkileyebilme potansiyeli, ikinci olarak da 2009–2014 dönemi için geçen yılın Haziran ayında seçilmiş olan Parlamento'nun Türkiye'yle ilgili aldığı ilk karar olması. Bunun yanında, Avrupa Parlamentosu karar alma sürecinde sınırlı yetkiye sahip olan bir organ olmasına rağmen, AB içindeki önemini Kurucu Antlaşmalardaki her revizyon ile artırıyor. Ayrıca, AB içindeki başlıca siyasi akımların temsil edildiği parti gruplarından oluşan Parlamento, AB kamuoylarının sesi olma özelliğine sahip. Son halini almadan önce Rapor ile ilgili 243 değişiklik önergesi verilmesi Avrupa parlamenterlerin Türkiye konusuna verdikleri önemi gösteriyor. Bazı parlamenterlerin özellikle müzakerelerin “uzun sürece ve açık uçlu bir süreç” olduğu ibaresini çıkarmaya yönelik Türkiye açısından olumlu tavırlarını gözlemlemek mümkün. AB'nin verdiği söze bağlı kalmasını hatırlatan bu tür değişiklik önerilerinin yanında, özellikle Kıbrıslı Rum veya Kıbrıs Rum kökenli bazı parlamenterlerin, raporda Kıbrıs konusuyla ilgili ifadeleri daha da sertleştirmeye yönelik değişiklik önerilerinde bulunarak, AB üyeliğini ve Avrupa Parlamentosu'ndaki konumlarını Türkiye'ye baskı uygulama aracı olarak kullanmaya çalıştıkları da görülüyor.